

UUED HULLUD IDEED HÄRRASTE

Eesti Vabariigi riigivanema J. Jaaksoni visiit Läti Vabariiki mais 1925. Vasakult: Eesti riigivanem ja Läti president.

Vasakult: päevasärk siidiläikelisest puuvillasest kangast. Ka kikkilips oli jätkuvalt moes. Meeste trikotaažist kindad. Traksid, mis asendatakse 1920.–1930. aastatel võõga. Kingad kui mälestus moodsast elegantsist.

Eesti aeg tõi moodi julged värvid, põlvini aluspüksid, särkpluusi ja kirjud kudumid. Sellest hoolimata riietus trendikas härrasmees 1920ndatel võrdlemisi silmapaistmatult.

TEKST SIRJE PALLO, EESTI AJALOOMUUSEUMI PEAVARAHOIDJA – FOTOD EAMI FOTOKOGU – ESEMED EAMI TEKSTIILIFOND

KUI 19. SAJANDI MEESTEMOODI võis iseloomustada sõnadega “ühevärviline” ja “diskreetne”, siis “tänapäev trumpavad moeprophetid teineteist üle innukas beledavärvilises loomistujus: nad lubavad kangemale soole autotulepunaseid kuubi, raadiolillasid veste ja kinokollaseid pükse...”, kirjutatakse 1927. aastal. Peale värvide lisanduvad 1920.–1930. aastatel uued kerged õhku läbilaskvad materjalid, näiteks trikotaaž, ning mood muutub kergemaks, mugavamaks ja aastaajale sobivamaks. 19. sajandi meest, kes kandis ka suvel viltkübarat, kõvakraed ja tumedat ülirkonda, nimetatakse nüüd “ebaühigieenilise riietamisviisi meistriks”.

Uuendusena hakkavad mehed kandma lühikesi ehk põlvini aluspükse ja käisteta alussärki. See omakorda tingib muutuse sokkide maailmas –

“ühes pikkade, labajalani ulatuvate trikoopükstega on kadunud ka lühikesed sokid – need ulatuvad nüüd vähemalt põlvini”. Lühikesed aluspüksid sünnitavad aga moekunstnike hulgas uusi hullumeelsena näivaid ideid: “Londoni riideanarhivistid ässitavad isegi kenijalgseid mehi põlvpükstesse, mis võitluses keha pärast seni alabinnatud mehesääri valestimõistetud häbitundes enam ei varja.” Täiesti uus nähtus on särkpluus, mis vabastab mehe suvel pintsakust ning asendab traksid võõga. Suuremat rõhku pannakse kudumitele, väga moodsad on kirjud kootud kampsunid “mida kodus võib kanda ka ilma kuueta”.

Ka mõned vanad unustatud detailid nagu “vanamoodsad (s.o särgiga ühes tükis) kraed” jõuavad taas kasutusse. 1921. aastal täitis 100 aastat külgenööbitava kõvakrae väljamõtlemisest. Kuid sellist sensatsiooni ja kabuhirmu nagu 1797. aastal

suutis Londonis esile kutsuda silindris kübarsepp, need muutused ei tekitanud. Nimelt vahistas politsei toona mehe kui korrarikkuja, kes “kartlike inimeste hirmutamiseks päbe pandud ennenägematu riistapuuga” tänavale astudes tekitas olukorra, kus “nii mõnigi neiu langes minestusse, lapsed kisendasid, koerad haukusid ja ühe väikese poisi lükkas uudishimulik rahvabulk ümber, kusjuures ta käe murdis”. 1920. aastatel tuleb silinder taas moodi, seda küll peamiselt poliitikute ja teiste riigitegelaste seas. Vähe on nii politiseeritud riietusesemeid nagu silinder, mida on seostatud eelkõige konservatiivsusega – revolutsioonide ja sõdade ajal asendati see laia servaga viltkübaraga. 1920. aastate ajakirjandus küsibki, kas hiljuti Pariisis võidujamistele taas ilmunud silindris võib näha seost Euroopa poliitika konservatiivsemaks muutumisega?